

«EN VRI MOT ØKOLOGI MÅ BLI
DEN NYE STORE REFORMEN
PÅ LINJE MED UTVIKLINGEN AV
VELFERDSSTATEN. DETTE
HØRER TIL GRUNNMØREN I DET
NORSKE HUS.»
THORBjørn JAGLAND,
STATSMINISTER

Innhold:

– Ikke klima for grønne skatter

Den politiske situasjonen i Stortinget tyder ikke på noen grønn skattereform, skriver lederen i Grønn skattekommisjon.

• side 2

Uvitende turister begår lovbrudd

Norske turister bryter loven om handel med truede arter, uten å vite om det.

• side 4

– Svak luftforskrift

Forurensningsloven skal endelig gjelde for samferdsels-sektoren. Miljøbevegelsen jubler ikke.

• side 6

Toget billigere enn bil

Trailertransport mottar ti ganger mer statsstøtte enn jernbanetransport, viser svensk rapport.

• side 7

EU vil kutte CO2-utslipp

I mars offentliggjør EU sitt klimastandpunkt. Unionen vil kutte 10–20 prosent av utslippene innen år 2010.

• side 8

– Kan ikke ofre de små

Befolkningen på Marshall-øyene frykter for framtiden om Norge får gjennomslag for sitt klimasyn.

• side 9

Skrapesyke kan smitte til rovdyr?

Kan skrapesyken som har rammet norsk sau smitte til både rovdyr og hjortevilt? Det er liten kunnskap om rovvilt og skrapesyke blant forskerne. (Foto: Asgeir Helgestad/NN/Samfoto.)

Skrapesyken som har rammet norsk sau kan i verste fall smitte til rovdyr som spiser sauene. Det er nå påvist skrapesyke hos flere andre arter.

Skrapesyken er alltid dødelig, og det er påvist at ville dyr i fangenskap har fått sykdommen. Forskerne vet imidlertid svært lite om hvordan såkalte prionsykdommer virker på dyr.

• side 3

– Kan for lite om faunakrim

Norske tollere kan for lite om faunakriminalitet. Det er for enkelt å smugle truede dyrearter til Norge, mener Direktoratet for naturforvaltning.

Norge har relativt lave straffesatser for faunakriminalitet og dårlig opplærte tollere, ifølge førstekonsulent Øystein Størkersen ved DN. Det er mye penger i ulovlig kjøp og salg av

truede dyrearter, og Norge er derfor blitt en attraktiv markeds- plass for denne handelen. Bare fire prosent av norsk pakkepost blir kontrollert.

• side 5

– Vurderer ikke miljøeffekt

Genmodifisert mais og raps som tåler mer sprøytemidler er godkjent i EU. Men miljøeffekten av å bruke planter som tåler mer sprøytemidler blir ikke vurdert godt nok, mener miljøforvaltningen. Vurderingen får konsekvenser for Norge.

• side 12

Natur & miljø Bulletin

utgitt av Norges Naturvernforbund

Redaktør (konst.):

Ole P. Pedersen.

Redaksjon: Jens Petter Toldnæs, Siri Lehne Nilsen, Audun Garberg, Andreas Tjernshaugen.

Adresse:

Postboks 2113
Grünerløkka, 0505 Oslo.
Tlf: 22 71 55 20.
Faks: 22 71 56 40.
Direkte: 22 04 46 + 39 (Nilsen),
41 (Toldnæs), 42 (Pedersen),
44 (Garberg).
E-post: redn@sn.no

Neste utgave: 31.1.1997.

Abonnement:

199/år
(privatpersoner), 500/år
(bedrifter)

Annonser:

Tlf: 22 71 92 20.
Faks: 22 71 92 38.

Trykking:

Gan Grafisk Trykkes
på 100% resirkulert papir.

Norges Naturvernforbund:

Samme postadresse som N&M
Bulletin. Web:
<http://www.grida.no/ngo/naturvern>
E-post: naturvern@sn.no

1997 — året for grønne skatter?

I N N L E G G

BERNT H. LUND

Leder Grønn skattekomisjon

Adskillig spenning knytter seg til hva året 1997 vil bringe når det gjelder grønne skatter. Vil den grønne skattekomisjonens forslag bli fulgt opp i de politiske partienes valgprogrammer, i regjeringens langtidsprogram og i den bebudede stortingsmeldingen?

Skal en vurdere det politiske klima for en grønn skattereform på bakgrunn av Stortingets budsjettbehandling sist høst, er det ikke umiddelbart grunnlag for optimisme. Riktignok ble det satt fram en del forslag fra mellompartiene om miljøavgifter som et ledd i salderingen, men forslagene bar ikke bud om noen vilje til en samlet innsats. Ingen av forslagene gikk ut på å bruke de nye inntektene i statskassa til å redusere arbeidsgiveravgiften og derved bidra til større sysselsetting, noe som er hovedtanken i en grønn skattereform. Den politiske viljen til å innføre miljøavgifter der det virkelig vil koste velgerne noe, virker heller ikke stor. De forslagene regjeringen fremmet i statsbudsjettet fikk ikke tilslutning.

Med all respekt for Gro Harlem Brundtlands innsats i miljøpolitikken, virker det som om den nye statsministeren er mer villig til å gi regjeringen en klarere miljøprofil. Dette vil kunne være avgjørende for hva regjeringens langtidsprogram for den kommende valgperioden vil inneholde. Et slikt program gir en stor mulighet til å markere politisk lederskap på området.

Likevel blir det først og fremst i den bebudede stortingsmeldingen at regjeringen virkelig vil måtte tone flagg. I nasjonalbudsjettet for 1997 varsler regjeringen at den vil se en merverdiavgiftsreform i sammenheng med oppfølgingen av

Grønn skattekomisjon. Dette må tolkes slik at en vil legge fram en felles stortingsmelding for de to avgiftsreformene. Begrunnelsen er; «dette har ikke minst betydning i forhold til muligheten for reduksjoner i skatter og avgifter og avgifter som er spesielt ugunstige for økonomiens effektivitet og for å styrke sysselsettingen spesielt» (St.m. 1—96/97, s.124).

Det er altså ikke noe ensidig miljøpolitisk argument for en kobling av de to reformene. En slik kobling ville ikke være unaturlig dersom en ønsket å gi merverdiavgiften en miljøprofil. En forbruksavgift burde derfor kunne være et egnet virkemiddel i miljøpolitikken. Helst burde den da differensieres slik at den særlig rammer miljøtruende forbruk. Når Grønn skattekomisjon ikke fremmet forslag om en slik omlegging, var det fordi en mente at særlige miljøavgifter ville være et mer effektivt virkemiddel. Det er lite trolig at regjeringen vil komme til et annet resultat.

Med koblingen av de to reformene vil en kunne spille på et videre register når det gjelder å øke effektiviteten i beskatningen og dermed oppnå reduksjoner i arbeidsgiveravgiften, noe som var ett av Grønn skattekomisjons mål. Omstillingsproblemer i samband med innføring av endringer i avgiftssystemene vil dessuten være likeartede, noe som vil gjøre det mulig å sette inn felles tiltak for å dempe disse problemene i en overgangsperiode.

Noen stortingsmelding kommer neppe før valget. Den vil bli preget av det. Valgresultatet avgjør om vi får en regjering som vil føre en «grønn» politikk. ■

En norsk grøsser

Faren for at norske rovdyr kan bli smittet av den farlige sykdommen scrapie er til stede. Myndighetene aner per i dag ingenting, og virkeligheten kan i verste fall bli verre enn en Stephen King-grøsser.

Hovedoppslaget i dagens N&M Bulletin er ikke et tabloid skremmeskudd for å vekke oppmerksomhet om en sak med tvilsomt innhold. De fleste forskerne vi har vært i kontakt med i denne saken, sier rett ut at det ikke er noe i veien for at scrapie smitter fra sau til rovdyr. Men de legger til; «vi vet ikke særlig om det». Det man vet, er at kjøttetere som katt og mink har blitt smittet gjennom føring, og at det ikke er noen fysiske eller genetiske sperrer som hindrer rovdyr å få slike sykdommer.

Første steg for myndighetene må være å starte forskning på feltet med en gang. Det er i dag stor uenighet om hvor mange sauer som skal slaktes og brennes som følge av skrapesyken. Hvis det viser seg at smitten også overføres til rovdyr som spiser rått, smittet kjøtt, kan scrapie få en svært farlig innvirkning på norske rovdyrbestander. Men farene og konsekvensene må kartlegges; er det slik at rovdyrene kan utvikle sykdommen på samme måte som sau? Hvor lang tid tar det fra et rovdyr eventuelt er smittet, til sykdommen bryter ut? Er sykdommen mulig å begrense om den først sprer seg til rovdyr?

Salget av pinnekjøtt før jul tyder ikke på at nordmenn er skremt av sykdommen, i motsetning til hvordan kugalskapen i England førte til voldsomt fall i kjøttsalget. Det er antakelig en tillitserklæring til norske myndigheter. Man har tro på at den norske hovmester faktisk hindrer at smittet kjøtt kommer på middagsbordet.

Skraperegningen er allerede stor for norsk landbruk. Men den kan bli ugjenkallelig for norsk natur om smitten skulle spre seg til den ville faunaen. ■

Snille penger

Bellona er skeptisk til at Naturvernforbundet mottar støtte fra Miljøverndepartementet, melder Aftenposten. Men Kjell Inge Røkkes penger er det ingenting i veien med. ■

Skrapesyke kan smitte til rovdyr?

Skrapesyken som har rammet norsk sau kan i verste fall smitte til rovdyr som spiser sauen. Det er nå påvist skrapesyke hos flere andre arter. Norske forskere fatter interesse for spørsmålet.

N&M Bulletin

JENS P. TOLDNÆS

Nå er det kjent at mink, ilder, aper, hjortedyr og kattedyr kan få skrapesyke eller andre beslektede prionsykdommer, i tillegg til sau og storfe. Sykdommene er alltid dødelige, men forskerne vet lite om hvordan de virker såvel på ville som på tamme dyr.

Kugalskap, skrapesyke og Creutzfeldt Jakobs syndrom er blant prionsykdommene som går under fellesnavnet TSE (transmittable spongiform encephalopathy — overførbare svampaktig hjernesykdom).

Sykdommene forårsakes av en type proteiner som finnes hos alle pattedyr (prioner), og som vanligvis ikke gjør noen skade. Problemerk oppstår når prionene ikke oppfører seg slik de skal.

Litt forenklet kan vi si at syke prioner folder seg feil sammen, slik at de ikke blir brutt ned i kroppen, sier avdelingsdirektør ved Veterinærinstituttet,

Live Lingaas Nesse til N&M Bulletin.

Ville kattedyr smittet

— Er det mulig at skrapesyke eller lignende sykdommer kan overføres til for eksempel rovdyr?

— Vi vet veldig lite om dette, men det virker ikke helt urimelig at det kan skje. Riktignok har vi ingen eksempler som viser at villlevende rovdyr har blitt smittet, men vi vet fra England at ville kattedyr i fangenskap har fått sykdommen, sier hun.

Fra USA er det kjent at ville hjortedyr har blitt smittet med «Cronic Wasting Disease», en sykdom som ligner på skrapesyke. Denne sykdommen finnes i et avgrenset område og har angrepet vill tykkhornsau, elg og hjort.

Vanligvis lager kroppen antistoffer mot smitte. Når det gjelder disse sykdommene skjer ikke dette. Da kan vi heller ikke fremstille en vaksine, sier Nesse.

Norsk katt smittet

Professor Kåre Fossum ved Statens veterinære laboratorier har ledet en ekspertgruppe som har bistått Norges forskningsråd under oppstartingen av en ny forskningsgruppe knyttet til TSE-sykdommene. Også han er svært forsiktig med å hevde at ville dyr kan trues av sykdommene, ettersom forskerne vet så lite om dem.

— Det vi vet er at det er funnet smittet mink i Finland. Dette har vært kjent en stund, og vi vet at samtlige av disse dyrene dør. Det er også meldt om en norsk katt som er smittet. I begge disse tilfellene må vi regne med at smitten kommer gjennom maten. Samtidig vet vi ikke en gang om kugalskap kommer fra skrapesyke, sier han.

Fossum har tidligere antydnet i bladet «Forskning» at prioner som overføres til en ny art, kan bli mer aggressive enn de var hos vertsdryet.

En av vanskelighetene med å påvise prionsykdommene hos ville rovdyr er at man sjelden finner godt bevarte kadavre i naturen. De brytes raskt ned, spesielt i sommerhalvåret.

Ingen avviser teorien

N&M Bulletin har vært i kontakt med en rekke andre personer i norsk forskningsmiljø. Ingen av dem vil avvise at scrapie kan smitte til rovdyr, selv om flere er

skeptiske. Det er imidlertid ingen ekspertise på emnet rovdyr og prionsykdommer.

Overlege ved Tynset sykehus og tidligere leder i Naturvernforbundet, Hans J. Engan, er først og fremst skeptisk til dem som hardnakket har hevdet at kugalskap og skrapesyke ikke kan smitte til mennesker.

— Som medisiner er det pussig å høre på folk fra veterinærmyndighetene som kommer med slike påstander og i tillegg oppfordrer folk til å spise sauehjerner. Det finnes nye forskningsresultater fra Slovenia som ikke akkurat burde oppmuntre til dette, sier han.

Uhyre smittosomt

Når det gjelder norsk natur er Engan mest bekymret for hjorteviltet. Han mener det er på tide å stille spørsmål om dette nå.

— Vi skal huske på at tiltakene på en gård hvor det er påvist skrapesyke er uhyre drastiske. Dyr blir slaktet, alt treverk blir brent og selv veier har blitt flammebehandlet og jord pløyd opp. Dette er selvsagt fordi det er en uhyre smittosom sykdom, sier han.

Engan mener at dersom sau kan smitte storfe, som igjen kan smitte mennesker, ville det være rart dersom ikke smitten også kan angripe ville dyr.

— Dette kan bli kostbart for norsk natur, sier han. ■

Kalenderen

11.—12. februar:

10 år etter «Vår felles framtid». Konferanse om oppfølging av Agenda 21, Sundvolden. Arr: B.l.a. Forum og FN-sambandet. Mer info: 2220 9170.

15. februar:

Bioenergi som lokal energikilde. Arr: Energigården, 6133 6090.

18. februar:

Bioenergi til oppvarming av boliger og yrkesbygg. Arr: Energigården, 6133 6090.

3.—7. mars:

Forhandlinger om ny klimaavtale, Bonn.

4.—5. mars:

Miljøarbeid i marknadsföringen. Konferanse i Stockholm. Arr: Institute for international research AB, +47 — 8 230 210.

7.—10. mars:

«How to implement Arctic tourism guidelines». Arbeidsseminar i Longyearbyen. Arr: B.l.a. Norsk polarinstitutt og Verdens Naturfond, 2203 6518/17.

11.—14. mars:

Strategies and methods for improving environmental quality in compact cities. Internasjonal konferanse i Groningen. Arr: B.l.a. EU og Miljøverndepartementet i Nederland. Info: <http://www.frw.rug.nl/upe.html>

12.—13. mars:

Avfallskonferansen for innlandet 1997, Brumunddal. Arr: B.l.a. fylkesmannen i Hedmark, miljøvern-avdelingen og Norske sivilingeniørers forening, 6117 0259.

13.—14. mars:

Ministermøte (miljø og fiskeri) for undertegning av avtale om integrering av miljø i fiskeriforvaltningen i Nordsjøen mellom EU-landene og Norge. Bergen.

6.—8. april:

Avfallskonferansen 1997, Trondheim. Arrangør: Norsk renholdsverksforening, 2211 4043.

23. april:

Møte om genteknologi og havbruk i Tromsø. Arrangør: Bioteknologinemda, 2224 8792.

Sagt og skrevet

Ikke biologisk

Jeg tror rovdyrproblemene ikke aksepteres blant folk fordi de ikke er biologisk begrunnet.

Fylkesmann i Nord-Trøndelag, Inger Lise Gjerv, til Adresseavisen.

Billig ferge - dyr tunnel

«Hvis en satte de 400 millioner kroner som prosjektet koster «på bok» og brukte rentene av disse samt de sparte «vedlikeholdskostnadene» ved en slik tunnel så kunne en oppgradere eksisterende fergesamband, kjøre 15 minutters ruter og dele ut 70 kroner i «bensinpenger» til hver bil som nyttet sambandet.»

Leder i Sosialøkonomen om tunnelforbindelse Ulsteinvik — Ørsta/Volda.

Direktoratene overdriver?

Som miljøvernminister tar jeg ikke automatisk en blåkopi av alle forslagene som kommer inn fra direktoratene, for jeg vet at de tar i så de er på den sikre siden. Det gjelder både DN og alle andre direktorater.

Thorbjørn Berntsen, miljøvernminister, i spørretimen i Stortinget.

Trenger velforbindelse

Det er fortsatt mange utkantsamfunn som trenger forbindelse. Vi kan ikke bare tenke kost-nytte.

Magnus Stangeland (Sp) til Dagbladet som forklaring på hvorfor Norges dyreste og verdens lengste undersjøiske tunnel blir lagt ut til Nordkapp.

Tar ikke liv

Verken temperaturøkningen eller CO₂-økningen tar liv, dersom man ikke frivillig lar seg oversvømme.

Harald Pley, Høgskolen i Telemark, i Arbeiderbladet.

Uvitende turister begår faunaforbrytelser

Norske tollere kan alt for lite om fauna-kriminalitet, mener Direktoratet for naturforvaltning. Kontrollen ved grensen er liten, og det er lett å smugle. En liten pakke kan inneholde ulovlige produkter til millionverdier.

N&M Bulletin

JENS P. TOLDNÆS

Nordmenn på vei hjem fra Kanariøyene, Gambia, Malaysia, Portugal, Florida, Sicilia og andre steder passerer tollen hver dag. En liter brennevin og en liter vin gjør at de fleste går på «grønn sone». Skulle de bli stoppet er det «tax-free» og narkotika tollerne ser etter. Souvenirerne får være i fred, selv om de stammer fra truede dyr og planter. Hvert år begås en mengde faunakriminelle handlinger av vanlige turister som ikke aner at de gjør noe galt. DN er bekymret over den ulovlige handelen. Norge har sluttet seg til den

såkalte Washington-konvensjonen, som skal kontrollere internasjonal handel av truede arter (Cites). Det er utarbeidet en egen liste over Cites-artene. For disse er det satt krav om egen eksporttillatelse fra avsenderlandet før import, av for eksempel en klokkeireim i alligatorskinn.

Kan være lovlig kjøpt

Produktet kan være kjøpt lovlig i produsentlandet, det er først når det krysser grensen at noe ulovlig skjer.

Reguleringen berører alle land i verden og omhandler 24 000 arter. DN anbefaler at man ikke kjøper levende dyr, planter eller produkter av disse.

Slangeskinn og papegøye fjær

Ifølge førstekonsulent Øystein Størkersen ved DN har turistene med seg vidt forskjellige produkter bestemt ut fra hvor de har vært. Preparerte sommerfugler er typiske varer fra Asia og Sør-Amerika. Afrikanske souvenirer er vanligvis ikke så godt bearbeidet og består ofte av hele skinn, for eksempel fra leoparder og slanger.

Også produkter fra trofé-jakt fra Afrika florerer. Flere nordmenn drar på jakt utenlands og kommer hjem med noe til peisestua. Alt er imidlertid ikke ulovlig. Noen tar ikke sjansen på å få et digert jakt-trofé ubemerket gjennom toll.

— En nordmann har nylig søkt om innførselstillatelse på en elefant. Jeg vil tro det koster ham omlag hundre tusen kroner, sier Størkersen.

Fra Sør-Amerika importeres blant annet krokodilleskinnsprodukter, prydgjenstander og bilder av papegøyer.

— Alle papegøyer omfattes av Cites og skal godkjennes. Dette gjelder også om du tar med papegøya, sier Størkersen.

Skilpadde i lomma

— Er det vanlig at folk tar med levende dyr?

— Det er i hvert fall ikke helt uvanlig. Nylig stoppet tollerne en mann på vei hjem fra Kanariøyene. Han hadde en levende skilpadde i lomma. Dette er garantert bare toppen av isfjellet. Folk er nemlig veldig flinke til å søke når de skal ha dyr ut av landet. Da må de jo ha fått dem inn.

På grunn av den utbredte handelen med truede arter og manglende kunnskap hos «forbryterne», har DN gitt ut en ny brosjyre som forteller turister og andre om hvilke produkter som omfattes av Cites-reglene. Brosjyren vil i første rekke bli tilgjengelig fra DN og ved landets tollsteder. ■

Dette bør du ligge unna

Som turist bør du ligge unna disse artene og varene, om du ikke har skaffet deg tillatelse:

- Elfenben fra elefant og hvalross. Internasjonal handel med elfenben er forbudt. Likevel er det ikke uvanlig at smykker og figurer bys fram for salg.
- Krokodille og slangeskinn.
- Skilpadder og skilpaddeprodukter (smykker, kammer, solbriller o.l.).
- Skinn av truede arter som leopard, tiger, jaguar osv. Skinn av bjørn, ulv, isbjørn, og noen arter fra trofé-jakt kan innføres

- om du har eksporttillatelse.
- Alle koraller.
- Orkideer og kaktus. For innførsel av kaktus og orkideer på rot må man både ha eksporttillatelse og norsk importtillatelse.
- Preparerte sommerfugler og andre insekter.
- Fuglefjær og produkter av disse. En rekke fuglearter er truet. Samtlige papegøyearter er omfattet av Cites-reglene.

— Tollerne kan for lite om miljøkriminalitet

Pakken er på størrelse med en hilsen fra bokklubben. Den kommer fra København og inneholder sju sjeldne snøgleskinn til en verdi av 100 000 kroner. Det er fire prosent sjanse for at den blir kontrollert.

N&M Bulletin

JENS P. TOLDNÆS

I motsetning til turister som uten å vite det innfører store mengder ulovlige flora- og faunaprodukter, finnes det dem som som har gjort denne kriminaliteten til et godt betalt levebrød.

Norge har relativt lave strafferammer for faunakriminalitet og dårlig opplærte tollere, ifølge førstekonsulent Øystein Størkersen ved Direktoratet for naturforvaltning (DN). Det er mye penger i ulovlig kjøp og salg av truede dyrearter, og Norge er derfor blitt en attraktiv markeds-plass for denne handelen. Bare fire prosent av norsk pakkepost blir kontrollert.

Ugler i posten

— En liten pakke med noen hundre alligator-klokkereimer kan utgjøre en verdi på omlag en million kroner, sier Størkersen.

Som et annet eksempel på god fortjeneste nevner han en forsendelse med skinn av sju snøgler som nylig ble importert lovlig fra København.

— Hver av disse er ferdig preparert verdt 10 000—15 000 kroner. Skinnene ble faktisk importert lovlig. Importøren hadde søkt i henhold til reglene, og fordi uglene var født i fangenskap og slaktet, ble importen godkjent. Mange vil sikkert si at det er grotesk, men import ble i hvert fall tillatt etter norsk lov, ellers hadde vi trolig ikke visst om den.

I tillegg til den lave kontrollprosenten er problemet at en slik

forsendelse, bestående av syv fugleskinn fra en truet art, får plass i en litt romslig konvolutt. Dette gjør det lukrativt og enkelt å smugle.

Norge har forpliktet seg

Selv om strafferammene for faunakriminalitet er skjerpet i Norge, er det vanligvis bare snakk om bøter og beslag.

Størkersen etterlyser bedre utdannede tollere for å få bukt med både den organiserte og den intetanende faunakriminaliteten turistene står for.

— Det er interesse og iver å spore blant tollerne for dette temaet. Som vanlig er det et spørsmål om penger. Her nytter det ikke bare å skyte på Miljøverndepartementet (MD). Det er Norge som har skrevet under den internasjonale avtalen om handel med truede arter (Cites), ikke MD. Vi etterlyser en sterkere interesse fra sentrale myndigheter.

Konkret ønsker Størkersen at det blir laget egen guide og egne kurs for tollere i løpet av året.

— Svinesund og Fornebu er eksempler på steder hvor vi vet det florerer med gal bruk av Cites-reglene, sier han.

Vanskelig jobb for tollerne

Underdirektør i kontrollavdelingen i Toll- og avgiftsdepartementet, Vidar Vestereng, innrømmer at det ikke er lett å kontrollere alt som krysser grensen. Dette skyldes både prioriteringer og kunnskap.

— Vi kan ikke kontrollere alt. Vi har en grensekontroll som

først og fremst retter seg mot narkotika og sprit. Vi er likevel oppmerksomme på produkter som har med faunakriminalitet å gjøre.

Det er greit så lenge det dreier seg om levende dyr, da ringer det en bjelle hos de fleste tollere. Det er mye vanskeligere når det dreier seg om foredelte produkter. Jeg har til gode å se en dame som blir frattatt den nye ozelot-pelsen sin på flyplassen, sier han til N&M Bulletin.

Film på bussen

Toll og avgiftsdepartementet har fått beskåret budsjettet sitt fra i fjor til i år. Vestereng ønsker seg en bedre utdannelse for tollerne, men vet ikke hvor han skal ta pengene fra.

— Faunakriminalitet er eget fag på Tollskolen. Vi har også kurs. Sånn sett har vi gjort en del, men sikkert ikke nok, sier han.

En filmsnutt til bruk på turistbussenes videoskjermer er eksempel på ekstern informasjon fra direktoratet. Filmen gir opplysninger om Cites-reglene. For turister vil dette trolig være kjærkommen informasjon. For profesjonelle smuglere er det gammelt nytt. ■

▼ fakta

Cites (eller Washington-konvensjonen) skal beskytte truede plante- og dyrearter mot overutnyttelse og utrydding. Reguleringen skjer ved hjelp av et system med import- og eksporttillatelsener. Norge har sammen med 129 andre land skrevet under avtalen, som omfatter 24 000 arter. Avtalen ble første gang inngått i 1973.

Genspleis gir fargerik bomull

Duvende bomullsåkre i brunt, rødt og blått.

Det kan bli en realitet i nær framtid. Det amerikanske firmaet Calgene har fått patent på en genmodifisert bomulls-plante som er brun, og melder at rød og blå bomull er under utvikling.

Calgene mener de nye bomullsfibrene vil være attraktive for tekstilindustrien, siden de ikke trenger ekstra farging — noe som ofte koster like mye som selve fibrene, skriver bladet Genialt.

Mer skog vernes i Nord-Norge

Direktoratet for naturforvaltning (DN) har laget forslag til verneplan for barskog i Nord-Norge. Bare i få saker blir det bråk om erstatninger.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) har laget utkast til verneplan for barskogen i Nord-Norge. Regjeringen har tidligere vedtatt å verne 415 kvadratkilometer produktiv barskog i Norge. Litt over ti prosent, 55 kvadratkilometer, befinner seg i Nord-Norge. Av dette vil utvidelse av Øvre Pasvik nasjo-

nalpark utgjøre omlag halvparten.

I forslaget som nå fremmes inngår 244 kvadratkilometer barskog, hvorav 39 er såkalt produktiv skog. 74 prosent av arealet er offentlig, men verneforslaget berører også omlag 180 private grunneiere.

Verneforslaget skal nå sendes ut på lokal høring. Grunneiere som blir berørt av naturreservat har krav på erstatning. Ifølge DN løses slike saker i minnelighet i 80 til 90 prosent av tilfellene. ■

— Svak forskrift for luftkvalitet

Forurensningsloven blir endelig gjeldende for samferdssektoren, men det skjer uten jubel fra miljøbevegelsen.

N&M Bulletin

ANDREAS TJERNSHAUGEN

En forskrift som regulerer forurensning fra trafikken i byer og tettsteder er rett rundt hjørnet, etter nesten ti års saksang.

Regjeringen gjorde like før jul vedtak om hvilke grenser for luftforurensning og støy som skal inn i forskriften. Reglene blir strengere enn EUs minimumskrav, men grensene er satt langt høyere enn det Statens forurensningstilsyn (SFT) anbefaler.

Lars Bru i Miljøverndepartementet (MD) håper den endelige regjeringsbehandlingen kan skje i løpet av januar, og regner med at forskriften vil tre i kraft

umiddelbart etter dette.

I tillegg til grenseverdiene for høyeste tillatte nivåer, foreslås det å sette såkalte kartleggingsgrenser på et lavere forurensningsnivå. Veieierne skal etter forslaget pålegges å utrede hvilke tiltak som vil være nødvendige for å holde seg innenfor disse grensene.

Ifølge Bru er formålet med denne utredningsplikten å finne ut om det lønner seg å gjennomføre mer ambisiøse tiltak enn man er pålagt.

Lite fornøyd

Kritikken mot tidligere forslag til grenseverdier har vært massiv. I forhold til forslaget som var ute på høring ifjor, er de vedtatte

grensene for nitrogendioksid og støy noe skjerpet, mens grenseverdien for svevestøv skal opp til ny vurdering når spørsmålet om tiltak mot piggdekk er avklart. Naturvernforbundet er ikke fornøyd:

— Dette blir en svak forskrift, som tillater klart helseskadelige forurensningsnivåer. Når det gjelder svevestøv er vi svært skuffet. Grenseverdiene burde vært et premiss for piggdekkdebatten, ikke omvendt, sier Charlotte Torp i Naturvernforbundet.

Trafikkbegrensninger uaktuelt

Rundt 8000 mennesker vil berøres av den nye grenseverdien for støy. Omkring 3000 av disse puster også i luft som er forurenset ut over de nye grensene. Det er eierne av de aktuelle veiene som vil ha ansvaret for å bøte på dette.

Forslaget til forskrift legger opp til at eierne også skal avgjøre

hvordan grenseverdien skal overholdes. Aktuelle tiltak kan være støyskjermer, støyisolering, flytting av trafikk, nye tunneller og flytting av folk gjennom innløsning av boliger.

Det ble fra begynnelsen av saksbehandlingen satt som forutsetning at tiltak som la begrensninger på biltrafikken ikke var aktuelle. Torp mener problemstillingen dermed har blitt stilt på hodet: Det er hensynet til biltrafikken som har avgjort fastsettelsen av grenseverdier, snarere enn hensynet til folks helse.

Utredningsplikt

Det pågår for øyeblikket en revisjon av EUs regelverk for luftkvalitet, med fastsettelse av nye grenser. Torp mener det er sannsynlig at EU vil vedta strengere krav, slik at de norske reglene må skjerpes inn:

— EU-myndighetene viser større vilje til å prioritere helseforan bil enn de norske. ■

▼ fakta

Så mye forurensning skal tillates ved helseinstitusjoner, barnehager, utdanningssteder og der det bor folk:

Nitrogendioksid (NO₂), timesmiddel utendørs
300 mikrogram per kubikkmeter luft

(Helsemessig anbefalt: 100 mikrogram)

Svevestøv (PM₁₀), døgnmiddel utendørs
300 mikrogram per kubikkmeter luft

(Helsemessig anbefalt: 70 mikrogram)

Støy (døgnkvivalent støyinnvå Innendørs)
42 desibel (A)

(Helsemessig anbefalt: 30-35 desibel (A))

Kilde: Miljøverndepartementet/Statens forurensningstilsyn

**HEIDENREICH
HOLDING A/S**

**Støtter Norges
Naturvernforbund**

**Ny lov mot HCFC i bl.a. isolasjonsprodukter
f.o.m. 1. januar 1997.**

Fra den 1. januar 1997 får produkter som inneholder HCFC (hydrofluorkarboner) ikke produseres i Sverige eller importeres. Grunnen er HCFC-gassenes nedbrytende effekt på ozonlaget.

Forbudet berører en mengde ulike produkter, bl.a. flere isoleringsprodukter av skumplast.

Dow's blå isolering
er allerede HCFC frie.

Hva med den isoleringen du bruker?

DOW

Tog billigere enn bil

Det svenske samfunnet kan spare 4,2 milliarder i året ved å la litt mer av gods- og persontrafikken gå på skinner, ifølge en fersk rapport. Trailertransporten får ti ganger mer i subsidier enn frakt på bane.

N&M Bulletin

ANDREAS TJERNSHAUGEN

Utredningen «Spårtrafikens samhallsnytta» er skrevet på oppdrag fra Statens Järnvägar, Naturskyddsföreningen og Adtranz (en produsent av jernbanemateriell, eid av ABB og Daimler Benz).

En særskilt komité som Riksdagen har nedsatt for å utrede framtidens svenske samferdselssystem, får hard medfart:

— Lønnsomhetsberegning-

ene til Kommunikationskomiteens forslag blir gale, blant annet fordi mange miljøkostnader utelates og andre beregnes feil, sier Johann Trouve i Statens Järnvägar.

Ulike subsidier

For hvert tonn gods som fraktes med trailer, gir staten et subsidie på nesten ti øre, mens subsidiet for tilsvarende jernbanetransport er på knapt ett øre. Skatter og avgifter fra biltrafikken dekker ikke på langt nær kostnadene knyttet til luftforurensning,

trafikkulykker og drift/vedlikehold av veinettet.

Forutsetter effektivisering

Med utgangspunkt i det samme tallmaterialet hevdes det at hvis 30 prosent av godstrafikken over lange avstander og ti prosent av personbilreisene ble flyttet fra vei til bane, ville den samfunnsøkonomiske nytten utgjøre 4,2 milliarder kroner.

En forutsetning for beregningene er effektivisering av togtransporten, blant annet med nye tog og bedre administrasjon. Blekinge Kustbana, som en periode var truet av nedleggelse, nevnes som et lovende eksempel på vellykket modernisering av jernbanen. Bedre samarbeid mellom de ulike nasjonale togselskapene trekkes også fram som en nøkkelfaktor. Svikt i modellene

Rapporten argumenterer for at de offentlige analysemodellene inneholder en rekke svakheter som gjør at den samfunnsøkonomiske lønnsomheten av jernbaneinvesteringer systematisk undervurderes, mens vei-investeringer får beregnet for høy lønnsomhet.

— Jeg tror disse resultatene i stor grad kan overføres til norske forhold. Også her ser vi at veitrafikken får indirekte subsidier, og at jernbanenes fordeler undervurderes, sier Holger Schlaupitz i Landsutvalget for jernbane. ■

**Miljøtrykkeriet i Oslo
gan grafisk as**

Tlf.: 22 71 71 70 • Faks: 22 26 52 05
Tveitveien 156

Fra problem... til ressurs

Hedeland Anfallsforsikring DA

Et interkommunalt avtaltsselskap for kommunene: Hemnes, Lurøy, Nesna, Rana, Rødøy og Træna.

Snøhetta
arkitektur • landskap a.s

Rådhusgaten 26 • N - 0151 Oslo • Norway
Tlf. (47) 22 42 66 01 • Fax (47) 22 42 24 27 • Fnr. 956169275

Ressursdata

Ressursdata tilbyr produkter og tjenester til kunder i og utenfor konsernet på forretningsmessig basis innen fagområdene dataregistrering, analyse, planlegging og bruk av IT-systemer for forvaltning av naturressurser. Ressursdata er en avdeling i Statskog med kontorer på Kongsberg og i Namsos. Statskog er et konsern med virksomhet innen skogbruk, eiendomsdrift, tjenesteyting og foredling, og har ca. 400 ansatte fordelt på konsernkontor, 8 distriktskontor og flere datterelskaper. Ressursdata skal styrke sin kompetanse på økologi og biologisk mangfold, og skal ved kontoret i Kongsberg ansatte en

Konsulent/Seniorkonsulent Økologi

Ansvarsområder:

- Konsulenttjenester til skogsektoren innen fagområder som nøkkelbiotoper, biologisk mangfold og økologisk planlegging i skog.
- Prosjektledelse og kvalitetssikring for Skogdivisjonens prosjekt på registrering av nøkkelbiotoper.
- Fagansvar for miljøelementer i skogbruksplanene fra Ressursdata.
- Utvikle og vedlikeholde nettverk mot andre bedrifter, forskning, organisasjoner m.v.
- Etablere og vedlikeholde kundekontakter.

Kvalifikasjoner:

- Universitetsutdannelse med hovedfag innen biologi, naturforvaltning el.l.
- Erfaring med registrering av nøkkelbiotoper i skog.
- Kontaktnett til forskningsmiljøer.
- Høy faglig integritet mot skogbruket og miljøbevegelsen.
- God i muntlig og skriftlig kommunikasjon.
- Språkkunnskaper utover engelsk er en fordel.

Vi tilbyr en spennende jobb i et tverrfaglig miljø i Statskog. Lønn og betingelser etter avtale. Endel reisevirksomhet må påregnes. Medlemskap i Statens Pensjonskasse. Nærmere opplysninger om stillingen gis av avd.sjef Olav Bjella i Ressursdata, tlf. 32 77 14 00. Søknad med C.V. og nødvendig dokumentasjon sendes Statskog SF, Postboks 433, 7801 Namsos innen 25. januar 1997.

EU: 10 til 20 prosent CO2-kutt

GENEVE: EU-landene vil gå inn for å redusere utslippene av klimagassen CO2 med ti til 20 prosent innen år 2010. EUs endelige posisjon i klimaforhandlingene skal offentliggjøres i mars.

N&M Bulletin
AUDUN GARBERG

Fra kilder i EU-landenes forhandlingsdelegasjoner får N&M Bulletin bekreftet at EU allerede har kommet fram til en viss enighet om hvor landene skal legge seg i de internasjonale klima-

forhandlingene. Forslaget som nå ligger på bordet, betyr å redusere CO2-utslippene med fem til ti prosent innen år 2005 og ti til 20 prosent innen år 2010.

EU ønsker at disse målene skal gjelde for unionen som helhet. Derfor diskuterer landene nå hvem som skal ta de største reduk-

sjonene. De tar sikte på å presentere sin forhandlingsposisjon i mars.

Stor uenighet

Under klimaforhandlingene i Geneve i desember, kom få konkrete forslag til mål for en klimaavtale på bordet. Norge presenterte ingen mål for å redusere utslippene av CO2, men la fram en formel for «byrdefordeling». Formelen innebærer at hvert enkelt lands klimamål skal regnes ut i forhold til BNP, CO2-utslipp og innbyggertall. Flere land, deriblant Australia og Frankrike, støttet forslaget om byrdefordeling, men ønsket en formel skreddersydd deres «spesielle forhold».

Alliansen av små øystater (Aosis) sto fast på sitt mål om at alle i-land må redusere sine utslipp med 20 prosent innen år 2005. Aosis er redd for at forslaget om byrdefordeling vil komplisere forhandlingene og forsinke en internasjonal klimaavtale.

Låne av framtiden

Det mest originale forslaget på forhandlingsmøtet kom fra USA. De foreslo å gjøre det mulig å «låne utslipp av framtiden». Med andre ord kan et land som ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser få tillatelse til høye utslipp mot at de reduseres tilsvarende i framtiden. ■

Farlig norsk formel i klimaforhandlingene

Vinner Norge fram med sin modell i klimaforhandlingene må USA kutte sine CO2-utslipp mest. Da vil de amerikanske forhandlerne sette ned foten, og sørge for at avtalen inneholder små krav til utslippsreduksjoner.

KOMMENTAR

AUDUN GARBERG

Norge ønsker en klimaavtale skreddersydd vår rolle som olje- og gass eksportør. En avtale skal etter planen undertegnes i Japan i desember. Nå gjenstår mindre enn 20 dager med forhandlinger, der partene må nærme seg hverandre. Men det norske standpunktet gjør samtalen vanskelig.

Formel praktisk for Norge

Norge ønsker at alle land skal få ulike forpliktelser, der i-landene blir enige om en SAMLET reduksjon. Så brukes en formel til å regne ut hvor store utslipp av klimagasser som hvert enkelt land skal ha i framtiden. Den norske formelen inneholder tre kriterier; utslipp i forhold til brutto nasjonalprodukt (BNP),

utslipp per person og BNP per person. De to første kriteriene taler for at Norge ikke trenger å redusere sine utslipp.

Dessuten ønsker Norge at det skal være mulig å «kjøpe seg fri» fra egne forpliktelser ved å betale for tiltak i andre land.

USA slipper ut mest

Den norske regjeringen argumenterer for sitt forslag ved å vise til USA, som har verdens største utslipp av klimagassen CO2. USA slipper ut 20 tonn CO2 per innbygger, mens det slippes ut drøyt åtte tonn per nordmann. Norge mener derfor det er urettferdig at våre utslipp skal reduseres med like mange prosent som de amerikanske. USAs utslipp er enklere å

redusere, rett og slett fordi de er så ekstremt høye, mener Norge.

Nettopp på grunn av de høye utslippene ønsker USA en avtale som setter like krav til alle land. Andre storforurensere vil ha en avtale som er tilpasset nettopp deres «spesielle forhold.» For eksempel ønsker Australia en modell lik den norske, men med kriterier som er utformet slik at landet selv må gjøre minst mulig.

Amerikanerne avgjør

Så lenge de største forurenserne står hardt på sine egne forslag er det ikke mulig å oppnå enighet; noen blir nødt til å jenne seg.

Sett at USA, mot formodning, skulle snu og støtte det norske forslaget — hva blir resultatet? USA er kanskje villig til å redusere sine utslipp med 10 prosent. Hvis det norske synet vinner fram, må USA ta prosentvis langt større reduksjoner enn andre land. Derfor vil landet presse på for at det samlede målet i-landene forplikter seg til skal ligge lavere. Og landet har makt; uten USAs godkjenning, ingen internasjonal avtale.

Dersom det i utgangspunktet er mulig å få i-landene til å

forplikte seg til 10 prosent reduksjon, kan det norske forslaget føre til at det bare blir flertall for halvparten av dette. Da kan den norske regjeringen trygt framstå som pådriver for at det totale målet blir høyest mulig — uten særlig «risiko» for å få gjennomslag. ■

▼ fakta

Noen klimabegreper:

Byrdefordeling: Landene forplikter seg til ulike reduksjoner av utslippene. Hvor mange prosent utslippene skal reduseres med, regnes ut etter en formel. **Norge har foreslått en slik formel, men det er stor uenighet om hvordan denne skal se ut.** **Flatt mål:** Alle de 36 i-landene forplikter seg til å redusere utslippene av klimagasser med like mange prosent. **Felles gjennomføring:** Et land kan «kjøpe seg fri» fra sine forpliktelser ved å betale klimatiltak i et annet land.

— Urettferdig å ofre små land

GENEVE: Nordmannen Espen Rønneberg er forhandlingsleder for Marshall-øyene i de internasjonale klimaforhandlingene. Befolkningen på øyene frykter at de blir klimaflyktninger dersom CO2-utslippene ikke reduseres kraftig.

N&M Bulletin
AUDUN GARBERG

Marshall-øyenes høyeste punkt rager seks meter over havet. Staten består av 2000 små øyer i Stillehavet, og har 54 000 innbyggere. De siste årene har øyene blitt rammet av stadig flere

stormer og uvær. Innbyggerne frykter at klimaendringene allerede har begynt, og mener i-landene nå må ta ansvar for å redusere sine enorme utslipp av klimagasser.

— **Flatt mål moralsk riktig** Espen Rønneberg har siden 1992

arbeidet for Marshall-øyene. Nå er han forhandlingsleder, og har blitt utnevnt til æresborger av øystaten. Under forhandlingsmøtet i Geneve i desember gjorde han seg tydelig bemerket ved gang på gang å ta til orde for en forpliktende avtale. Rønneberg ønsker at de 36 rikeste landene skal forplikte seg til en 20 prosent reduksjon innen år 2005.

— Vi ønsker et flatt mål fordi det er vitenskapelig og moralsk holdbart. Dessuten er det i tråd med alle uttalelser fra framtrædende OECD-land om at strukturelle forandringer må til, sier Rønneberg.

Ikke rettferdig

Etter at Norge hadde presentert sitt forslag om forskjellige mål

for hvert enkelt land, tok Rønneberg ordet og sa at de landene som ønsker en slik «byrdefordeling» står langt fra hverandre: «Hvis landene ikke klarer å bli enige, må vi ha et flatt mål. Det er ikke rettferdig å ofre små land for kompliserte matematiske utregninger.»

Rønneberg er imidlertid mer opptatt av konkrete resultater enn av hvordan de oppnås. Han er villig til å akseptere byrdefordeling dersom den totale utslippsreduksjonen blir stor nok.

— En klimaavtale må legge grunnlaget for de fundamentale forandringene som FN's klimapanel mener er nødvendige. ■

Matro for økologiske kuer

Norske øko-kuer kan inntil videre trygt gumle økologisk kraftfôr. Det er garantert fritt for genmodifiserte planter, slik som reglene krever.

N&M Bulletin
SIRI LEHNE NILSEN

I Danmark har det lenge vært bekymring i de økologiske miljøene over at kraftfôret kan inneholde genmodifiserte planter eller enzymer. Fôret inneholder soya, og i USA er en del av soyaavlingene genmodifisert. Amerikanerne har ikke villet skille genmodifiserte bønner fra resten av avlingen, og man har derfor fryktet at det ikke skal være mulig å tilfredsstille kravene til økologisk fôr.

Ikke problem i Norge

— Foreløpig er ikke det noe problem i Norge. Vi bruker bare korn og sukkermelasse i det økologiske kraftfôret, og ingen av disse ingrediensene er foreløpig

genmodifisert, sier Kjell Andresen på Arnes kornsilo og mølle. De er alene om å lage økologiske fôrblandinger i Norge.

Andresen garanterer også at det vanlige kraftfôret han lager er fritt for genmodifiserte ingredienser.

— Vi betaler litt ekstra for å få soya fra Canada og Australia istedet for USA, sier Andresen.

Garantier i Danmark

Også den danske forbransjen har nå funnet en ordning for å garantere øko-fôret fritt for genmodifisering, skriver avisen Økologisk Jordbrug.

— Økologisk landbruk er bygd på prinsippet om kontroll av produktets opprinnelse. Prinsippet kan også brukes på fôret, sier Anita Kjeldsen i det

danske Plantedirektoratet til N&M Bulletin. Direktoratet skal kontrollere at bøndene bruker godkjent fôr. Kjeldsen forteller at direktoratet jobber med analysemetoder som kan si om fôret inneholder genmodifiserte organismer. Men foreløpig er metodene ikke gode nok. ■

Økologisk høgskole startes

Et høgskolestudium i økologisk landbruk blir trolig satt i gang høsten 1998. «Ren mat» blir hovedprofil for studiet.

Det er Høgskolen i Hedmark som er i gang med å utforme et treårig studium, skriver Jordvett-Hummelposten.

Med unntak av tre kurs i økologisk landbruk ved Norges Landbrukshøgskole, finnes det i dag ikke noe tilsvarende tilbud her til lands.

For lite øko-mat i Danmark

Den danske regjeringen vil ha mer øko-mat i butikkene. 15—20 prosent innen år 2000 er målet. Men landbruket har problemer med å produsere nok økologisk mat, og får kritikk for å være bakstreversk. Etterspørselen er tilstede, men bøndene er trege med å legge om driften, mener representanter for detaljhandelen.

— Politikerne må ta medansvar, sier Troels Østegaard i Det Økologiske Jordbruksråd til Information. Han ber om bedre tilskuddsordninger og mener omleggingstiden må reduseres fra tre til to år.

Kugalskap gir øko-boom

Britene kjøper mer økologisk mat enn noen gang. Kugalskap og matforgiftning i Skottland har fått etterspørselen til å eksplodere, melder Information. I dag er bare 0,3 prosent av det britiske landbruket økologisk.

NGIR Nordhordaland og Gulen Interkommunale Renovasjonsselskap 5156 VAGSEIDET	 A/S Ello, Postboks 2160 Løkkenyr 6501 Kristiansund N. Telefon: 715 82411	Kvaløya Avfallsselskap A/L STRANDGATA 58 • POSTBOKS 333 8001 HAMMERFEST AVFALLSBEHANDLING: TF 10 811 KONTOR: TF 10 301 Åpningstider: Mand-Fre 08.00 - 15.30 Onsdagstid: Torsd. 08.30 - 19.00	IB KJØRSVIK
 SILFAS	 Bilimportørenes Landsforening	BRYNS PATENTKONTOR AS	 Gjesdal
 PETERSON RANHEIM	 FRETEX Tøy - Mebler - Tekstiler - Pusselapper Høstetorser - Høstetorser Tøymaker av alle slag - dørstøp Fester er en arbeidsmarkedsskredder Hvor presisitet utgjør skillen i kvalitet Du er alltid velkommen til en personlig handel DINE GAVER HJELPER OSS Å HJELPE ANDRE!	DENTOR AS LÅGAVEIEN 10 POSTBOKS 226, 3251 LARVIK Telefon (034) 85 115 - 85 207 Telefax (034) 85 870 Bankgiro: 6278.05.14719	 ordpolen Industrier AS GREFSENVEIEN 26 • 0482 OSLO.
 BUSSEN TILBAUFØRINGSKOMPANJEN	NKF's forbundskontor i Skien	 Gilde Agro Fellesslakteri BA	 PETERSON NOR-SEKK
VARDINGS TRYKKERI A/S PB 130 1701 SARPSBORG	TOFTE GJENVINNING AS	 TRANBERG AS <i>for quality</i>	 GS Banken Gjengen og Solum Sparebank
 Stiftelsen Østfoldforskning	 MOVAR INTERKOMMUNALT SILLIKOP FOR HØRSTEDEN	AVFALLSBEHANDLING Tlf: 77 84 06 55 Avfallsinnsamling og spesialavfallsmottak. SENJA AVFALLSELSKAP BA Botnågen, 9300 Finnsnes	Kopperå Industrier AS 7533 Kopperå Tlf: 51 88 67 00
 ODDA SMELTEVERK A BOC GROUP COMPANY	 MADLA HANDELSLAG HANDELS- og TILBAUFØRINGSKOMPANJEN Tlf: 22 10 22 Tlf: 22 10 31	 I & M REKLAMEBYRÅ Apotekergt. 9, 6004 Ålesund	NORSK LOKOMOTIVMANNSFORBUND
 Narvik havnefogd	NSB Biltrafikk - Kvalitet og sikkerhet på veien	Mitsubishi Motors Co MMC Norge AS - et selskap i Motor Gruppen Postboks 43 Holmlia, 0516 Oslo Kontor: Skovveien 62 Telefon: 22 65 14 20 Fax: 22 64 96 99	 NITTEDAL KOMMUNE

NORSK TIPPING

**Spør oss
om ENØK**

**STAVANGER
ENERGI**
 Tlf: 51 88 67 00

**HSH DELTAR KONSTRUKTIVT
I MILJØDEBATTEN**

HSH
 Handels- og Servicenæringsens
 Hovedorganisasjon

 NORSK-POLARINSTITUTT	NITO
 ØJORD & AANES Hordalandsgate 7, Postboks 100, 4010 Stavanger Telefon: 76 10 10 11 Telefax: 76 10 10 11 Telex: 76 10 10 11	TRØNDERPROTEIN AS EN BEDRIFT I NORSK-GRØNDEL Tlf: 74064130 7090 Moelv Fax: 74064410
 solberg & andersen as BYGGAUTOMATISERING Postboks 14, Bryggesletta 5, N-061 Oslo 6 Tlf: 22 65 57 00, Fax: 22 71 04 85 Drammen, Skien, Bergen, Trondheim, Nordland, Tromsø	3M
 HAFJELL OL-ARENA 1994	 SEP SOLVING ENVIRONMENTAL PROBLEMS

Fiskeridepartementet og Naturvernforbundet har felles interesser:

- i vern og utnyttelse av havets ressurser for all framtid og i å trygge arbeidsplasser og bosetning.
- i utviklingen av et havbruk i pakt med naturen.
- i trygg sjøtransport og i innsats for å hindre forurensning til sjøs.

**DET KONGELIGE
FISKERIDEPARTEMENT**

Postboks 8118 Dep., 0032 Oslo
 Telefon 22 34 90 90
 Telefax 22 34 95 85

Mangelfull miljøvurdering i EU

Genmodifisert mais og raps som tåler mer sprøytemidler er godkjent i EU. Men miljøeffekten av å bruke plantene som tåler mer sprøytemidler blir ikke vurdert godt nok, mener Heidi Bente Hoel Draget i Direktoratet for naturforvaltning (DN).

N&M Bulletin
SIRI LEHNE NILSEN

Nyttevekster som tåler sprøytemidler er i vinden. Store selskaper har genmodifisert både raps og mais slik at de tåler spesielle sprøytemidler — som selges av samme selskap.

Tilhengerne kaller det miljøvern fordi sprøytemidlene som brukes hører med blant de mindre miljøskadelige. Mot-

standerne tror bruken av sprøytemidler vil øke, og er redd for at ugreset også blir motstandsdyktig.

Vurderes hver for seg

— Behandlingen i EU blir ufullstendig fordi planten og sprøytemiddelet vurderes hver for seg, etter forskjellige direktiver. De burde istedet vurderes samlet, sier Draget.

Sprøytemidlene behandles

etter sprøytemiddeldirektivet. Her er det de kjemiske egenskapene og helseaspektet som står sentralt.

Plantene behandles etter direktiv for utsetting og markedsføring av genmodifiserte organismer. Her skal man vurdere den direkte miljøeffekten ved å sette plantene ut i naturen.

— Men hvorvidt planten indirekte kan bidra til andre miljøbelastninger vurderes ikke. Koblingen mellom sprøytemiddelbruk og plante havner i en gråsone, sier Draget. Hun har jobbet med problemstillingen både i DN og i Bioteknologinemda, og mener dokumentasjonen er mangelfull når det gjelder langsiktige miljøkonsekvenser av å bruke planter som tåler mer sprøytemidler.

Norge maser

— I Norge har vi en gen-
teknologilov som sørger for en

mer helhetlig vurdering. Norske miljømyndigheter har lenge mast på EU for å få til noe lignende der, sier Draget.

I EU har man nå bestemt seg for å utrede saken. En gruppe skulle ha begynt å jobbe med problemstillingen i oktober, men nå er arbeidet utsatt på ubestemt tid. Norge har en av ti representanter i denne gruppen.

Den norske genteknologiloven til tross, Draget er ikke overbevist om at den vil være nok til å stoppe genmodifiserte planter med uheldige miljøeffekter. Siden Norge er EØS-land, skal planter som er godkjent i EU også tillates her til lands — med mindre Norge legger ned veto. Når det ikke er gjort ennå, skyldes det at prosedyrene for godkjenning ikke er ferdige.

— Det skal mye til for at Norge sier nei til et EØS-direktiv, sier Draget. ■

Små kompostanlegg er dyre

Kompostering av matavfall er billigst på middels gårdsanlegg og sentrale anlegg. Slik konkluderer firmaet Interconsult i en ny rapport om Vestfold fylke.

N&M Bulletin
SIRI LEHNE NILSEN

Som vi har skrevet om i tidligere i N&M Bulletin, bygges og planlegges komposteringsanlegg mange steder i landet.

Firmaet Interconsult i Fredrikstad har på oppdrag fra landbruksavdelingen hos Fylkesmannen i Vestfold beregnet prisen på ulike løsninger i fylket.

Landbruksavdelingen ønsket å se hvilken rolle landbruket kunne spille i kompostarbeidet,

og ville ha en beregning på hva som var mest lønnsomt; mange små eller få store anlegg.

— Vi ser et klart skille i pris ved 1000—1500 tonn, det vil si anlegg som kan ta imot matavfall fra 7000—10 000 husstander. Blir anleggene mindre, stiger prisen ganske kraftig per tonn behandlet matavfall, sier Per Even Vidnes i Interconsult.

— Det billigste alternativet er ett sentralt anlegg for hele fylket

— hvis vi ikke regner med transport av matavfallet. Når den er

med i regnestykket, blir prisen omtrent den samme som for mellomstore gårdsanlegg. Det er altså mulig å engasjere landbruket i komposteringsarbeidet.

Vidnes poengterer at dette gjelder for rankekomposteringsanlegg. For reaktorkompostering ser det uansett ut til å bli billigst med ett sentralt anlegg.

Vidnes legger vekt på at en rekke forutsetninger må oppfylles for at beregningene skal være riktige, og sier at eksempelvis miljøkostnader ikke er med i regnestykket. Vidnes vil ikke uten videre si resultatene kan gjøres gjeldende for resten av landet.

— Men beregningen kan nok gi en pekepinn, mener han. ■

Nei takk til genspleiset

96 millioner europeere sier nei til genmodifiserte matvarer, ifølge en undersøkelse fra Greenpeace.

59 prosent av befolkningen i Danmark, Frankrike, Holland, Italia, Storbritannia og Sverige er mot at man utvikler og innfører genmodifiserte matvarer i EU. Motstanden er størst i Sverige (76 prosent) og minst i Italia (44 prosent), skriver Information.

28 000 naturvernere

Naturvernforbundet hadde 28 077 medlemmer i 1996, melder foreningen. Det er en nedgang på 690, eller to prosent, fra 1995.